

[Tholstrup.]

er de oplysninger, jeg har fået, i strid med den opfattelse, den højtærede minister synes at have. Jeg forstår, at den højtærede minister vil skaffe visse oplysninger med hensyn til, om pasudstedelsen kan rationaliseres. Det må vel så være meningen, at man ikke vil forlange denne forhøjelse gennemført, hvis det viser sig, at der kan rationaliseres, at forhøjelsen altså er ganske upåkrævet, og at det bare er noget, man har fundet på ovre i finansministeriet.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg kan love det ærede medlem, at jeg ved anden behandling skal give en redegørelse for den fremgangsmåde, der anvendes ved udstedelsen af pas.

Til det ærede medlem hr. Alfred Jensen vil jeg blot sige, at når jeg nævnte Sovjetunionen, var det faktisk en venlighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om menighedsråd.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 73, fremsættelsen i tidenden sp. 31).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lysholt Hansen: Til det foreliggende lovforslag skal jeg ikke gøre mange bemærkninger. Det er tredje år i træk, vi skal søge at nå frem til en ordning, der giver bedre mulighed for forflyttelse for visse kategorier af præster herhjemme og for udlandspræster til at opnå embede, når de ønsker at vende hjem.

Der har i alle partier været enighed om, at det ville være lykkeligt, om man kunne nå frem til en ordning af dette problem. Det er mit indtryk, at vanskeligheden ved at nå et resultat alene skyldes ængstelse for at komme til at træde menighedsrådenes rettigheder for nær og angst for, at den frie indstillingsret til præsteembederne ikke vil blive respekteret i fornødent omfang.

Det forslag, den højtærede minister nu har fremsat, er ikke nyt for medlemmerne af det udvalg, der i sidste folketingsår behandlede det samme spørgsmål. I dette udvalg blev forslaget grundigt gennemdrøftet tillige med andre muligheder. Disse drøftelser blev desværre ikke ført til ende, men jeg håber, det skal lykkes i år at nå et resultat. Efter det indtryk, jeg havde af udvalgsdrøftelserne sidste år, tror jeg, der skulle være gode muligheder på grundlag af det foreliggende forslag. Der tages nemlig her de mest vidtgående hensyn til bevarelsen af den frie indstillingsret, idet begrænsningen alene indskrænkes til, at hvert femte embede kun kan søges af følgende seks kategorier af præster, nemlig: 1) præster, der er fyldt 50 år, 2) præster, der har beklædt deres seneste embede i mere end 15 år, 3) teologiske kandidater og præster, der i mindst 9 år i sammenhæng har udøvet en fri kirkelig virksomhed, 4) præster, der har beklædt stilling i Grønland eller på Færøerne i mere end 7 år, 5) præster, der har haft virksomhed i en dansk evangelisk-luthersk menighed i udlandet i mere end 7 år, og endelig 6) af teologiske kandidater, der er ordineret i den danske folkekirke og derefter i et tidsrum af 7 år har fungeret som udsendte missionærer i et dansk missionselskabs tjeneste. Blandt disse ansøgere får menighedsrådene samme ret til at vælge som ved besættelsen af andre embeder.

Jeg tror, at man med dette forslag giver menighedsrådene, hvad menighedsrådene bør have, når problemet skal løses, og jeg håber derfor, vi i år når igennem med forslaget.

Marius Buhl: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Vagn Bro, er syg, har jeg fået til opgave at sige et par ord om det foreliggende lovforslag. Forslaget tager sigte på, hvad den ærede ordfører for det socialdemokratiske parti allerede har sagt, at lette ansættelsesmulighederne for danske præster, som har eller har haft deres kirkelige arbejde i udlandet, og desuden også på at skabe bedre forflyttelsesmuligheder for præster, der har været relativt længe i et embede herhjemme, og for visse andre kategorier.

Som det allerede er nævnt, er det tredje

[Marius Buhl.]

gang, den højtærede minister fremsætter et sådant forslag. Jeg tror ikke, der hersker nogen uenighed om, at det er et højst prisværdigt mål, den højtærede minister har med forslaget. Når alligevel så langt den største del af mit parti hidtil har været betænkelig ved en sådan lovgivning, er grunden ikke den, at man ikke gerne ville komme de omhandlede præster til hjælp. Det er det ingenlunde, men betænkkeligheden er udelukkende dikteret af angst for en lovgivning, der beskærer det enkelte menighedsråd og på den måde den enkelte menigheds ret i forbindelse med præsteansættelser. Det er mig umuligt på nuværende tidspunkt at sige noget om, hvordan de enkelte medlemmer inden for mit parti vil stille sig til forslaget; det er et lovforslag, som der i høj grad vil blive tale om enkeltmandsstillingtagen til i stedet for partistillingtagen.

Gottschalek-Hansen: Der er grund til at anerkende det initiativ, som den højtærede kirkeminister har udvist ved det foreliggende lovforslag, der vitterligt er en udstrakt hjælpende hånd til de præster, som har meget vanskeligt ved at opnå forflytninger. Jeg, der selv er præst i den danske folkekirke, mener at have den bedste forudsætning for at bedømme problemets størrelse og alvor, og jeg kan bevidne, at det er meget nødvendigt, at der nu sker noget.

Jeg synes, ministeren har været klog og fornuftig, fordi hun har lyttet sig frem til de resultater, man kom til ved samråd og i udvalgmøder, og jeg vil især anerkende og påskønne, at ministeren med lovforslaget ikke går menighedsrådenes demokratiske rettigheder for nær. Jeg tror, der virkelig er basis for at skabe en løsning på det foreliggende grundlag. Jeg forstår, at ministeren er villig til at diskutere, hvorvidt det skal være hvert femte embede, det skal dreje sig om. Ministeren peger også på et spørgsmål, som jeg mener er meget afgørende, nemlig om lovforslaget også skal omfatte andre embeder end sognepræsteembeder.

Nu da vi drøfter disse ting, vil jeg gerne have lov til at henlede ministerens opmærksomhed på, om man ikke kunne gøre noget for i det hele taget at skabe bedre avance-

mentmuligheder for præster i den danske folkekirke. Jeg ved godt, at tiden ikke er inde til at komme med lovforslag, som rummer større udgifter; det skal jeg være meget varsom med, men man kunne gemme det til bedre tider. Forholdet er det, at et postbud efter nogle år eo ipso bliver overpostbud, en lærer i folkeskolen bliver overlærer, og en adjunkt bliver lektor. Kunne man ikke her i landet, som tilfældet er f. eks. i Finland, få skabt en ordning, der gjorde det muligt for præster, der havde virket i et vist nærmere lovfæstet antal år, at blive titulære provster, så man på denne måde kunne give dem en opmuntring? I Finland er det ganske almindeligt, og så vidt jeg ved, findes denne ordning også i Sverige. Jeg vil gerne på min stands vegne henlede opmærksomheden på dette. Præsterne er jo et ydmygt og sagtmodigt folkefærd, og da de er så beskedne, kan de let risikere at blive glemt.

Med hensyn til selve lovforslaget kan jeg på mit partis vegne tilsige det en særdeles velvillig behandling. Vi vil gerne arbejde med på en saglig og forsvarlig løsning. Vi kan drøfte visse enkeltheder, men grundtanken er rigtig. Vi bevarer den demokratiske ret for de respektive menighedsråd, og vi fremmer mulighederne for de kategorier af præster, der omfattes af forslaget om en ny § 36.

Samtidig vil jeg oven i købet have lov til at udtrykke min glæde over, at man ved forslaget om en ny § 35 udvider menighedsrådenes ret derved, at de, medens de nu kun har tre ansøgere at vælge imellem, fremtidig får seks. Dette synes jeg man må hilse med glæde.

Jeg vil anbefale det foreliggende lovforslag til en særdeles velvillig behandling.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Det er al anerkendelse værd, at den højtærede kirkeminister så ihærdigt og trofast søger at finde frem til en løsning af et vanskeligt problem inden for folkekirken.

Det er virkelig et problem for mange præster og mange menigheder at finde et grundlag, så præster, der måske er kørt i stå i deres sogn, kan komme til at virke et andet sted, hvor de har bedre muligheder for at få noget ud af deres arbejde. Dette vil i mange tilfælde være af stor betydning

[Jørgen Jørgensen (Lejre).]

både for præsterne og for menighederne, og derfor vil jeg ingeniende uden videre afvise, at der er et problem, som fortjener overvejelse.

Vi gjorde sidste vinter mange forsøg på at finde frem til en løsning under drøftelserne i udvalget, og ministeren har også i vid udstrækning taget hensyn til de synspunkter, der dér kom frem. Dette har gjort, at det foreliggende lovforslag er helt anderledes imødekommende overfor den kritik, der har været fremme med hensyn til menighedsrådenes indflydelse ved præstevalg; det er betydelig mere imødekommende end det forslag, der tidligere har været drøftet. Alt dette synes jeg der er grund til at takke ministeren for; men tilbage bliver selvfølgelig det principielle, om det i det hele taget er rigtigt, at vi griber ind over for den ret, som nu engang er givet menighedsrådene ved præsteansættelser, og som er noget væsentligt og afgørende i selve menighedsrådenes arbejde og i — man kan godt sige — folkekirken opbygning, dette, at den enkelte menighed har den afgørende indflydelse ved præstevalg. Det var ikke noget tilfældigt, at dette blev gennemført i sin tid; det var et forsøg på at lægge ansvaret for menighedsarbejdet ud i det enkelte sogn, hos den jævne befolkning. Det kan jo ikke bestrides, at den præst, der kommer til et sogn med en enstemmig indstilling fra et menighedsråd, på forhånd vil møde helt andre muligheder for sit arbejde end den præst, som kommer ind på anden vis.

Dette principielle synspunkt angående menighedsrådenes ret til afgørende indflydelse ved præstevalg er altså noget væsentligt og afgørende for hele vor folkekirkes opbygning i dag, og det skal vi være meget varsomme med at pille ved. Derfor vil jeg ikke lægge skjul på, at jeg og mit parti fremdeles må nære meget store betænkeligheder ved at indskrænke menighedsrådenes rettigheder og også ved at gennemføre en ordning som den foreslåede eller en tilsvarende, der tager sigte på det samme, piller nogle forholdsvis tilfældige menigheder ud og giver dem mindre frihed ved præstevalg end andre menigheder — ganske tilfældigt, fordi de nu er nr. 5 i rækken.

Mit parti nærer — hvad jeg har givet ud-

tryk for, hver gang vi har drøftet disse ting — meget store betænkeligheder ved, at der gribes ind i menighedsrådenes rettigheder; men naturligvis vil jeg ikke afvise at deltage i udvalgsarbejdet og at være med til fortsat at drøfte spørgsmålet, for jeg erkender, at der er et problem, selv om jeg må indrømme, at jeg ikke i øjeblikket er i stand til gennem lovgivning at anvise en løsning, som er bedre end den nuværende ordning. Til en fortsat saglig drøftelse i et udvalg kan jeg imidlertid tilsige min velvilje.

Alfred Jørgensen: Da forslag til lov om ændring i lov om menighedsråd var til første behandling her i salen i sidst forløbne folketingsår, gav jeg udtryk for en velvillig indstilling over for de i visse tilfælde foreslåede nye regler for præsteembeders besættelse under forudsætning af, at såvel Præsteforeningen som Menighedsrådsforeningen kunne give tilslutning til en ændring i den bestående lovhjemlede praksis. Da dette imidlertid var og stadig er tilfældet, ser jeg med velvilje på det foreliggende lovforslag.

Lovforslagets bestemmelse om, at ministeriet i de tilfælde, hvor en administrativ besættelse af embeder finder sted, giver menighedsrådet 6 ansøgere at vælge imellem mod nu kun 3, må betragtes som en forbedring.

Endvidere er forslaget om, at menighedsrådet i alle tilfælde, som ikke kommer ind under de særlige bestemmelser om visse præsteembeders besættelse, bevarer sin indstillingsret, også en forbedring i forhold til det i fjor foreslåede, selv om menighedsrådenes rettigheder begrænses i visse tilfælde — det er så et spørgsmål, om den i lovforslaget afstukne begrænsning, omfattende 6 kategorier af ansøgere, er den rigtige, om alle nødvendige tilfælde er medtaget; men det må udvalget se nærmere på. Det forekommer mig, at de afstukne grænser er så rummelige, at indskrænkningen i menighedsrådenes indstillingsret er tålelig. Men jeg må på den anden side udtale min betænkelighed ved, at man til gengæld fordobler antallet af embedsbesættelser efter disse særlige bestemmelser. Også dette spørgsmål må jeg henstille til udvalget at se nøje på, selv om jeg er klar over, at der

[Alfred Jørgensen.]

ikke er mulighed for forud at beregne med matematisk nøjagtighed, hvorledes balance opnås mellem antallet af ansøgere i disse kategorier og antallet af ledige embeder — et forhold, man vel vil have bedre mulighed for at bedømme ved en kommende revision af loven om 5 år.

Alt i alt finder jeg, at det foreliggende lovforslag tager sigte på at løse problemer, der har vital betydning for de kategorier af ansøgere, det omfatter; men det vil også i visse tilfælde kunne være en hjælp for menigheder, hvor det kirkelige arbejde, uden at man kan rette bebrejdelser derfor imod nogen enkelt, trænger til nye impulser. Jeg vil derfor, så vidt det er mig muligt, følge lovforslagets behandling og med interesse imødesæ dets endelige udformning i udvalget.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Jeg vil gerne endnu en gang sige tak for den velvillige modtagelse af dette lovforslag, for den tempererede, lidt for tempererede, velvilje fra den ærede ordfører for det radikale venstre (Jørgen Jørgensen [Lejre]); men tiden er jo nu snart inde, da vi skulle møde andet end velvilje og se at finde frem til en løsning af dette problem, som egentlig alle erkender er alvorligt. Jeg er derfor ked af, at det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) sagde, at han tvivlede om, at man kunne finde en ordning, der var bedre end den, vi har for øjeblikket — det ærede medlem har jo tidligere givet udtryk for, at han var klar over, at der her virkelig forelå et alvorligt problem til løsning. Jeg skal imidlertid ikke føje mange ord til det, der er sagt; det, det gælder om, er, at vi i udvalget kan finde frem til et lovforslag, som kan få så bred en tilslutning som muligt, hvad enten der nu blivst tale om partitilslutning eller enkeltmandsstillingstagen; der er jo ikke i den forstand politik i det foreliggende lovforslag.

Hvad angår det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansens forslag om at udnævne titulære provster, kan jeg derimod på forhånd sige, at i min ministertid vil der ikke fremkomme noget forslag om at udnævne overpostbude for evangeliet. Jeg vil til enhver tid være med til at arbejde for rimelige lønvilkår for præsterne. Den, der søger

et præsteembede, ved, at han ikke går ind til en gerning, hvor man spinder guld; men så længe vi har en folkekirke, skal der være rimelige lønvilkår dér som andre steder. Et forslag om rent anciennitetsbestemte udnævnelser til titulære provstestillinger synes jeg ikke er antageligt. Det minder mig i øvrigt om historien om pigen, der kom til fruene og spurgte, om hun kunne få lønforhøjelse; det viste sig, at det kunne hun ikke, men hun kunne få lov til at kalde sig husbestyrerinde! Jeg tror, vi skal lade tanker af denne art fare og bare prøve på at skaffe rimelige vilkår for de folk, der går ind i den danske folkekirke. Det er netop sigtet med det lovforslag, som her er lagt på tingets bord. Jeg er ked af, at man gang på gang under forhandlingerne bruger vendingen, at man vil komme præsterne til hjælp. Det har ikke i den forstand været sigtet med lovforslaget at komme præsterne til hjælp; sigtet har været at skabe større bevægelighed og friere arbejdsforhold i det krævende åndsarbejde, som det er at være præst. Jeg udtaler håbet om, at man i udvalget vil komme til en snarlig løsning af problemet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lysholt Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til alders- og invaliderentemodtagere m. fl.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 69, fremsættelsen i tidenden sp. 26).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kaj Andresen: Ved folkepensionslovens ikrafttræden den 1. april 1957 sker der jo dette, at den nuværende aldersrentes mange